

overmaade daarligt. De Penge, som Statsmagten selv maatte bruge dertil, hvis den tog Sagen i sin Haand — og den maatte jo selv sætte Pengene deri, da den ikke kunde tvinge Andre til at gjøre det —, maatte den jo gennem Statsmagtens Tvang paa lignende Maade tage ud af det hele Samfund. Men dette vilde være en overordentlig uheldig Anvendelse af Pengene, hvorved der vilde finde et betydeligt Tab i nationaloekonomisk Henseende Sted, og jeg skal tilføie, at det vilde være en stor Uretfærdighed. Vi maa vel huske paa, at det, saaledes at flytte Pengene fra den ene Side af Samfundet til den anden, er en overordentlig stor og skrigende Uretfærdighed, og det kan ingen Statsmagt ville gjøre, der er sig det rette Forhold bevidst. Statsmagten maatte i modsat Fald med fuldstændig Nødvendighed søge paa samme Maade at komme alle andre Statsborgere til Hjælp; den maatte altsaa sige: naar jeg har gjort dette Skridt for at fremme Productiviteten paa den Maade, som det ønskes fra disse Statsborgeres Side, og naar jeg har bragt dem disse Offre, saa maa jeg paa lignende Maade gribe ind for at fremme ogsaa de andre Statsborgeres Interesser og bringe dem lignende Offre, som kunne opveie dem, som jeg har gjort for de Andre. Dette maatte Staten selvfølgelig i saa Fald nødvendigvis bekvemme sig til at gjøre; men det Hele blev jo saa til en complet Urimelighed; thi saa bleve Alle efterhaanden tvungne til en Anvendelse af deres Penge, som vilde være imod deres Interesse. Det kan man være sikker paa, at en friere Udvikling af Forholdene vilde bringe en langt fornuftigere Anvendelse tilveie.

Jeg beder nu, som sagt, om, at man ikke i det, som jeg har sagt, vil see Noget, som jeg ønsker umiddelbart appliceret paa det foreliggende Forhold. Paa den anden Side er min Tanke dermed dog fuldstændigt klar. Jeg troer, at man, hvis der overhovedet skal være Tale om at bygge Jernbaner, nødvendigvis maa spørge om, hvor disse Baner bedst ville betale sig, men dette Spørgsmaal vil, nærmere beseet, findes atter at være indeholdt i dette: hvor det er fornuftigst at bygge dem. Det vilde derfor, hvis man skulde vedblive med i den

nærmeste Tid at bygge Jernbaner i Danmark paa det Offentliges Bekostning, være aabenbart, at man først og fremmest maatte bygge dem paa Sjælland og de mindre Øer, idet det største nationaloekonomiske Udbytte aabenbart vilde erhverves der. Det er nu ikke min Mening, at man skal gjøre dette. Jeg er imod en saadan Indgriben, men jeg troer, at det vilde være den Maade, hvorpaa man bedst kunde komme til at forsvare en fortsat Bygning af Jernbaner. — Man kan ikke sige, at det paa nogen Maade er parallelt, naar man henviser til, at man i Sylland bygger Jernbaner for Statens Midler, og at man i Sjælland bygger dem med dens Garanti. Jeg har nok seet, at der findes en Yttring af den høitærede Indenrigsminister under Forhandlingerne i det andet Thing, som lyder saaledes: „Jeg seer i Virkeligheden ikke nogen stor Forskjel derpaa, om man bygger Jernbaner i Sylland og paa Thyen for Statens Penge, eller om man bygger Jernbaner i Sjælland og paa Smaøerne ved Midler, hvorfor der garanteres 4 pCt. af Staten, men jeg tilstaaer, at denne Yttring er mig aldeles ubegribelig. Jeg synes, at der derved sees fuldstændigt bort fra det, som der egentlig er at see paa. Der er jo ikke hos Noget Skygge af Tvivl om, at den Garanti, som ydes eller hidtil har været ydet for Jernbanerne paa Sjælland, er aldeles nominal. Naar vi f. Ex. i forrige Aar fremkaldte en forøget Bygning af Baner her paa Sjælland og ogsaa paa Falster — hvad jeg i og for sig finder meget rimeligt, skjøndt just ikke i den Form, hvori det skete, idet det efter min Mening er en forfallett Bane, der fremkom, men det er her ligegyldigt —, saa var der ikke Tale om, at Staten derved skulde bidrage det Mindste; de 4 pCt., som garanteredes fra Statens Side, maatte dog vistnok Enhver være overbevist om, at det sjællandske Jernbaneselskab og dets Actionairer i fornødent Fald vilde komme til at bære, og Staten har altsaa ikke i saa Henseende gjort det ringeste Offer. Hvorledes man altsaa kan sige, at det at tillade, at der bygges Jernbaner paa Sjælland og garantere 4 pCt. for de dertil anvendte Midler, er det Samme som at bygge Baner paa Sylland for Statens egne Midler uden den allerringeste Garanti, men